

Na stranicama Ministarstva vanjskih i europskih poslova objavljena je studija "Utjecaj Partnerstva za transatlantsku trgovinu i ulaganja između EU-a i SAD-a na Republiku Hrvatsku".

Nalazi studije, koju su izradili Centar za međunarodni razvoj d.o.o. i PricewaterhouseCoopers¹, pokazuju vrlo skromne pozitivne učinke na naše gospodarstvo. Tako se npr. u slučaju srednje optimističnog scenarija za ishod pregovora, predviđa rast BDP-a od svega 0.02% godišnje, rastući do 0,11% u četvrtoj godini.

Međutim, važno je još jednom ponoviti kako se trgovinski sporazumi nove generacije, poput TTIP-a i CETA-e, ne tiču isključivo povećanja izvoza ili gospodarskog rasta, već je njihov glavni cilj uklanjanje regulatornih prepreka trgovini, odnosno smanjivanje i ujednačavanje regulacije u čitavom nizu sektora. Upravo ta deregulacijska agenda predstavlja najveću opasnost u slučaju potpisivanja ovog sporazuma, te se čitava debata oko TTIP-a najviše vrti oko posljedica koje će ona imati po različite aspekte naših života. Unatoč tome, studija utjecaja TTIP-a na RH tih se pitanja dotiče na zapanjujuće površan i pristran način, što možemo ilustrirati na primjeru potpoglavlja koja se bave zaštitom okoliša i GMO proizvodima.

Glavna argumentacijska linija u dijelu koji se bavi zaštitom okoliša svodi se na tvrdnju kako i EU i SAD imaju visoku razinu zaštite okoliša zbog čega nema opasnosti od snižavanja standarda u slučaju eventualnog usklađivanja propisa u ovom sektoru. Iako tvrdnja o visokim okolišnim standardima možda i jest točna kada se EU i SAD usporede s nekim trećim zemljama, to ne mijenja činjenicu da između ova dva bloka postoje neke fundamentalne i teško premostive razlike u načinu na koji je ovo područje regulirano. EU se tako npr. pri regulaciji kemijskih tvari ili GMO-a vodi načelom predostrožnosti koje regulatornim tijelima omogućava da s tržišta povuku neki proizvod ukoliko ne postoji znanstveni konsenzus o njegovoj sigurnosti. S druge strane, američka regulatorna tijela mogu djelovati tek kada se nedvosmisleno dokaže štetnost proizvoda, do kojeg trenutka on može desetljećima činiti štetu u okolišu. Konkretno posljedice ove razlike u pristupu možemo ilustrirati podatkom da se u SAD-u koriste čak 82 pesticida koja su trenutno zabranjena u EU ili da je s američke strane regulirana upotreba svega 11 kemikalija u kozmetičkim proizvodima dok je u EU taj broj veći od 1.300. Jasno je da bi u takvoj situaciji ujednačavanje standarda, koje s obzirom na dosadašnja iskustva uglavnom ide u smjeru njihova snižavanja, europskim i hrvatskim građanima donijelo samo štetu.

Bizarno je da se kao jedan od "dokaza" visokih standarda zaštite okoliša kod oba trgovinska partnera navodi činjenica da su SAD i EU sudjelovali na velikoj klimatskoj konferenciji održanoj u Parizu prošle godine, pri čemu se prigodno ignorira činjenica da bi potpisivanje

TTIP-a direktno naštetilo ostvarivanju ciljeva postavljenih na toj konferenciji. Naime, čak i studije koje je naručila Europska komisija predviđaju ukupni porast emisija CO₂ u slučaju potpisivanja TTIP-a, kao posljedicu povećane transatlantske trgovine. Osim toga, jedan od bitnijih ciljeva EU-a u ovim pregovorima je osigurati lakši pristup američkim fosilnim gorivima, prvenstveno plinu dobivenom izrazito štetnom metodom frakiranja. Posebno šokantnom smatramo izjavu autora studije kojom se pokušava umanjiti značaj ove činjenice navodeći kako to "predstavlja ekološki problem na tlu SAD-a, a ne EU niti Hrvatske." Osim što ova izjava demonstrira razinu ekološke svijesti prikladniju 19. nego 21. stoljeću, ona isto tako ignorira činjenicu da će izgradnja infrastrukture potrebne za prihvat i transport tog plina Europu držati zarobljenom u fosilnoj eri još minimalno nekoliko desetljeća jer će se investicije u izgradnju te infrastrukture morati isplatiti njenim korištenjem.

Što se pak tiče GMO-a, studija nas pokušava uvjeriti kako nema razloga za zabrinutost jer EU i RH već imaju vrlo strogo zakonodavstvo u tom sektoru. Pri tome se u potpunosti ignoriraju zahtjevi američke strane (koji su nedavno postali dostupni javnosti u vidu konsolidiranih tekstova pregovora koje je objavio nizozemski Greenpeace), kao i ono što je već obećano Kanadi u sklopu pregovora o CETA-i te može poslužiti kao indikator što se može očekivati od TTIP-a. Konkretno, američka strana lobira za ubrzavanje procesa odobravanja novih GMO-a na teritoriju EU-a te za ukidanje europskog pravila nulte tolerancije koje ne dozvoljava niti najmanju mjerljivu kontaminaciju proizvoda GM sastojcima koji nisu odobreni u EU. Ukoliko EU popusti oko ovog posljednjeg zahtjeva to bi značilo da će europski građani biti izloženi malim količinama GMO-a koji nisu prošli nikakve procjene rizika u EU, bez da toga uopće budu svjesni.

Treba naglasiti da TTIP neće negativno utjecati samo na postojeće standarde i zakonodavstvo, već su u njega ugrađeni i mehanizmi koji će znatno otežavati donošenje progresivnijeg zakonodavstva u budućnosti. To se prvenstveno odnosi na ISDS/ICS mehanizam koji stranim investitorima omogućava da tuže države u slučaju poteza koji mogu naštetiti njihovim investicijama i očekivanim profitima, te na regulatornu suradnju koja omogućava direktno uključivanje korporativnih lobista u najranije faze donošenja novih zakona.

S obzirom na to da studija utjecaja TTIP-a na RH predviđa vrlo skromnu ekonomsku korist dok u isto vrijeme ozbiljno podcjenjuje rizike koje on nosi sa sobom, smatramo kako ona ne može biti argument u korist potpisivanja ovog sporazuma. Zelena akcija ovim putem još jednom poziva hrvatske i europske institucije da poslušaju glas milijuna građana s obje strane Atlantika te da zatraže prekid pregovora o TTIP-u.

source: zelena-akcija.hr